

Védett műtárgyak állami elővásárlása a 2006. évi keret felhasználásáról

A védett műtárgyak állami elővásárlására felhasználható keretet hivatali vezetői döntés határozta meg, összegét a megelőző évi keret felében, 5 millió forintban állapítva meg.

A pénzügyi szabályzatok és a gazdálkodási viszonyok következtében a keretet 2006. őszétől kezdve használhattuk fel, és azt még az idén, a januári utolsó vásárlással ki is merítettük.

A vásárlásoknál a fenti elővásárlási keret a műtárgyak teljes vételárát fedezte, a közgyűjteményekkel való költségmegosztásra – sajnálatos módon – a hatályos jogszabályok értelmében ezúttal sem volt lehetőség. Ugyanakkor az ügyintézés menete a már 2005-ben egyszerűsített eljárás szerint történt, a keret felhasználásáról – az elnöki utasítás értelmében – a műtárgyfelügyeleti irodavezető döntött.

A keret felhasználásával összesen

- 4 közgyűjtemény,
- 4 alkalommal,
- 30 darab védett műtárggyal gyarapodott, melyből 3 db egyedileg és 27 db gyűjteményi darabként állt védelem alatt.

A 2006. évi keret felhasználása több ponton is eltért a korábbi gyakorlattól. Az állami elővásárlásokat ezúttal többségében nem a közgyűjtemények kezdeményezték, hanem a hivatali eljárásaink közben felmerült lehetőségekkel, saját kezdeményezésre használtuk ki a műtárgyfelügyeletnek ezt az európai gyakorlatban is szélesebb körben elfogadott eszközét.

Hosszan elhúzódó védési eljárás lezárultával sikerült a nemzetközi gyűjtői, kereskedői világban is ismert egykori Novomeszky-gyűjtemény 27 darabos fotótechnikai eszköz-anyagának külföldre vándorlását megakadályozni. Az anyag jó kiegészítője lett az e téren meglehetősen hiányos közgyűjteményi műtárgyállománynak. Ugyancsak hivatali eljárás nyomán szereztünk meg Gyulay Pál irodalomtörténész, kritikus (1826-1909) hagyatékából egy Arany János által Petőfinek dedikált kötetet. A harmadik elővásárlás, egy festmény, nemcsak a tárgy jelentősége miatt volt fontos számunkra. Az 1800 körüli magyarországi képzőművészet ezen szép emléke ugyanis egy 12 darabból álló hónap-allegória sorozat tagja, s a sorozat másik négy darabját már hosszabb ideje a Magyar Nemzeti Galéria állandó kiállításán láthattuk. A festmény hivatali munkánknak is tárgya volt már az elmúlt években, amikor 2005 tavaszán engedély nélküli kivitele miatt indítottunk eljárásokat, igénybe véve a rendelkezésre álló valamennyi csatornát (rendőrségi, EU tagállami kulturális-hatósági együttműködés, igazságügyi, Interpol stb.). Bár a festmény visszaszerzésére tett kezdeményezéseink nem jártak sikerrel, de a tárgyat végül egy magyar gyűjtő a

bécsi árverésen „visszavásárolta”, s itthon jelezve a hazaérkezését és újraeladását, élhettünk az elővásárlás jogával.

A negyedik darab, Széchenyi gróf, a „legnagyobb magyar” halotti jegyzőkönyve pedig vitathatatlanul a közgyűjteménybe való „nemzeti ereklyék” körébe tartozik. Az iratot már évek óta eladásra kínálta a tulajdonos antikvárius (így is került védettség alá), és most, 2007. elején vevőt is talált rá. A vevő által kialakított ár (a korábbi eladási áránál jóval alacsonyabb összeg) az állami elővásárlási keret nagyságához viszonyítva is „kezelhető” volt, így élni tudtunk a váratlanul jött lehetőséggel úgy, hogy a leendő vevő sem vitatta a közgyűjtemények elsőbbségét és az elővásárlás állami „előjogát”.

Meg kell említenünk, hogy amíg a műtárgyak ára az elmúlt években folyamatosan emelkedő irányt mutatott, addig az állami elővásárlásra elkülönített összeg evvel éppen ellentétesen alakult: 2000-ben: 20 millió Ft, 2002-ben: 10 millió Ft, 2003-ban: 5 millió Ft, 2005-ben: 10 millió Ft, de a 2006. évre viszont ismét csak 5 millió Ft jutott, míg a 2007. évi költségvetésben erre már nem is különítettek el keretet.

„Műtárgyak állami elővásárlásának 2006. évi fedezete” című keret felhasználásával vásárolt műtárgyak

Az Országos Műszaki Múzeum gyűjteménye számára [egy gyűjtemény, összesen 27 tétel]:

- *27 db fotótechnikai eszköz az egykori Novomeszky-gyűjteményből (Érték: 1.000.000,- Ft):*
  1. Globica fémváz, állványos műtermi kamera ~ 13x18 cm-es képméretre C. Zeiss Tessar (f=4,5/210) objektívvel;
  2. Faváz, alapdeszkás turistakamera ~11x11 cm-es képméretre gyártói jelzet nélküli vázzal és objektívvel;
  3. Vetítőprizma konzoljával (vsz. egy camera lucida része);
  4. Fa lemezkazetta ~25x30 cm-es képméretre;
  5. Faváz, 3-kazettás, lemezes, boxfényképezőgép ~10x13 cm-es képméretre objektív, zárszerkezet és gyártói jelzetek nélkül (a gépváz repedt);
  6. Faváz, bőr-gyűjtőzsák, lemez-váltótáras, boxfényképezőgép;
  7. Thornton-Pickard rendszerű fg. redőnyzár objektív nélkül;
  8. Binokuláris látcsőre hasonlító kivitelű „Stereo Diaskop” (sztereo-képnéző) Buschtól;
  9. Stereoscope, Vérascope Richardtól (Párizs);
  10. Ica A.G. gyártmányú, váltótáras sztereo-képnéző dobozával ~1900-ból;
  11. Bausch & Lomb gyártmányú fg. objektív (gysz.: 30050005);
  12. Vis a Portrait vis a Paysage fg. objektív (hibás)
  13. Typ 102 Hulcher 70-es felvevőgép (gysz.: 191);

14. Josiah T. Chapman, Manchester gyártmányú diavetítő ~8x8 cm-es képméretre utólag beépített villamos fényforrással, vetítőobjektív nélkül, rossz állapotban;
15. Vetítőtükör nagyítóval, díszes esztergált fakeretben, állvánnyal;
16. Favázás, lemezes, boxfényképezőgép ~10x13 cm-es képméretre mattüveges képkereső, kazetták és objektív nélkül ~1880-ból (gysz.: 79);
17. The Hawk-Eye favázás, papírtekercses boxfényképezőgép ~9,5x12 cm-es képméretre (Boston Camera Manufacturers, gysz.: 537);
18. Gramophone-Cinema (sztroboszkóp) 5 db. papír-képkoronggal;
19. Panorámafejes fg. statív (Barlebach, Mulda gyártmány)
20. Panorámafejes kameraállvány cm és beosztásokkal gyártói jelzetek nélkül
21. Statív fából turistakamerához a XIX. századból;
22. Fémbelező súlyos golyó nyéllal lapítási, hengerlési célra;
23. H. Ernemann gyártmányú, favázú sztereo-képnéző ~1910-ből;
24. Verascope márkanévű, fémtestű (all-metal) sztereo-fényképezőgép ~1895-ből;
25. Beau Brownie No 2 márkájú rollfilmes fg. ~1930-ból;
26. EKC No 1A Gift Kodak rollfilmes fényképezőgép díszes fa tokjával ~1930-ból;
27. EKC No 2 Kodak Camera ~1889-ből.

A Petőfi Irodalmi Múzeum gyűjteménye számára [összesen 1 tétel]:

- *Sand: Mauprat I-II. köt. Bruxelles, 1837, Meline Cans et Compagnie [148 x 98 mm nagyságú, jó állapotban lévő, benne Arany János Petőfi Sándornak címzett dedikációjával] Érték: 500.000,- Ft*

A Magyar Nemzeti Galéria gyűjteménye számára [összesen 1 tétel]:

- *Köpp, Farkas (Wolfgang) (Kismarton, 1738-1807, Bécs): Augusztus hónap allegóriája (mészkő, gipsz, enyv, tus, földfesték, 25x32,5 cm) Érték: 1.546.350,- Ft*

A Magyar Országos Levéltár gyűjteménye számára [összesen 1 tétel]:

- *Gróf Széchenyi István halotti jegyzőkönyve. Kelt: Oberdöbling, 1860. április 8. (4 db gépelt, tintával kitöltött folio levél, restaurált) Érték: 1.950.000,- Ft*